

Foto: BEKIM, web: vozickar.sk

ZDRAVOTNÉ HENDIKÉPOVANÉ DETÍ A MLADISTÍ

Zdravotne hendikepované deti patria medzi najviac marginalizované skupiny ľudí na svete. Každý deň sa stretávajú s rôznymi formami diskriminácie a bývajú najčastejšími obeťami násilia. Predsudky a nevedomosť z nich v mnohých krajinách robia ľudí, ktorí doslova prežívajú a trápia sa na okraji spoločnosti.

ZDRAVOTNE ZNEVÝHODNENÍ

deti/žiaci s mentálnym postihnutím,

deti/žiaci so sluchovým postihnutím,

deti/žiaci so zrakovým postihnutím,

deti/žiaci s telesným postihnutím,

deti/žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou,

deti/žiaci s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami

deti/žiaci s viacnásobným postihnutím, ,

deti/žiaci s vývinovými poruchami,

deti/žiaci s vývinovou poruchou učenia,

deti/žiaci s poruchou aktivity a pozornosti,

deti/žiaci s poruchou správania.

MINISTERSTVO PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

VZDELÁVACIE PROGRAMY V SR

- VP pre deti s mentálnym postihnutím
- VP pre deti a žiakov so sluchovým postihnutím
- VP pre deti a žiakov so zrakovým postihnutím
- VP pre deti a žiakov s telesným postihnutím
- VP pre deti a žiakov s narušenou komunik. schopnosťou
- VP pre deti a žiakov s autizmom alebo pervazívnymi vývin. poruchami
- VP pre chorých a zdravotne oslabených
- VP pre hluchoslepých
- VP pre žiakov s vývin. poruchami učenia
- VP pre žiakov s poruchami aktivity a pozorn.
- VP pre deti a žiakov s viacnásobným postihnutím
- VP pre žiakov s poruchami správania

ŽIACI S VÝVINOVOU PORUCHOU UČENIA

Sú to poruchy vývinu školských zručností, pri ktorých je nadobúdanie zručností obmedzené od skorých vývinových štádií. Vznikajú na základe dysfunkcií centrálnej nervovej sústavy. Zameriame sa teraz konkrétne na ne, keďže bývajú prehliadané najmä zo strany žiakov, ktorí nevedia, že môže ísť o poruchu učenia, s ktorou sa im dá pomôcť. Často si ich kladú za vnu ako vlastnú neschopnosť.

DYSLEXIA

Neschopnosť naučiť sa čítať. Prejavuje sa ako znížená schopnosť alebo neschopnosť učiť sa pomocou prečítania písaného textu a prelína sa do všetkých predmetov.

DYSORTOGRAFIA

Postihnutá je schopnosť správne hláskovať aj schopnosť správne písať slová. Porucha pravopisu, charakteristická nedodržiavaním gramatických pravidiel v písomnom prejave. Zvyčajne sa vyskytuje spolu s dyslexiou.

DYSKALKÚLIA

Porucha počítania. Porucha ovládania základných matematických operácií a nie pochopenia vyššej matematiky.

DYSGRAFIA

Porucha grafického prejavu, najmä písania, znížená schopnosť až neschopnosť osvojiť si zručnosť písania.

Medzi zriedkavejšie sa vyskytujúce dysfunkcie patrí aj:

- **DYSMÚZIA** (problémy s rozoznávaním tónov, melódií, spievaním ap.).
- **DYSPRAXIA** (problémy pri vykonávaní účelových pohybov, neobratnosť).
- **DYSPINXIA** (porucha výtvarných schopností).

ČO POMÔŽE AJ ZABAVÍ

CD ODVÁŽNY VILIAM . výučbový program na rozvoj pasívnej a aktívnej slovnnej zásoby pre žiakov so sluchovým postihnutím v prípravnom až 3. ročníku,

NASLOUCHEJ A HREJ SI – cvičenie sluchovej pamäti a diferenciacie zvukov,

NEŽ ZAČNE MATEMATIKA – pre MŠ, 1. roč. ZŠ, logopedická pracoviská, hravým spôsobom rozvíja a upevňuje základy matematického poznania a logiky,

DETSKÝ KÚTIK - pre ZŠ a na vyučovanie žiakov s VPU,

MAĽOVANIE PRE DETI – zoznamuje s kreslením na počítači,

FONO – súbor programov na rečovú terapiu vhodný pre deti s poruchami reči a poruchami učenia sa; program má doložku MŠ SR,

BOARDMAKER – CD - poskytuje široké možnosti vytvárania vzdelávacích materiálov ako napr. pracovné listy, hry a pod.

Náš svet je rozmanitý - diverzita je mu vlastná – každý sme iný – ako vyzeráme, aké máme vzdelanie, aké máme povahové črty, aký máme intelekt, líšime sa zmyslom pre humor, vekom, pohlavím, etnickou príslušnosťou, fyzickými schopnosťami, zdravotnou kondíciou, politickou orientáciou či systémom náboženských a etických hodnôt. Žiaden z týchto atribútov nemôže byť dôvodom pre marginalizáciu a exkomunikáciu. To je základný princíp inklúzie.

ŽIACI S PORUCHAMI AKTIVITY A POZORNOSTI

Medzinárodná klasifikácia chorôb v kapitole poruchy správania a emočné poruchy so zvyčajným začiatkom v detstve a počas dospievania (F 90 – F 98) uvádza hyperkinetické poruchy - skupinu porúch charakterizovaných skorým vznikom (zvyčajne v prvých piatich 38 rokoch života), neschopnosťou vydržať pri činnosti vyžadujúcej kognitívnu účasť, tendenciou prechádzať z jednej činnosti na druhú bez ich dokončenia, dezor-

ganizovanou, nedostatočne regulovanou, nadmernou aktivitou.

ŽIACI S PORUCHOU SPRÁVANIA

Žiaci s narušením funkcií v oblasti emocionálnej alebo sociálnej.

PORUCHY SPRÁVANIA:

- disociálne správanie (vzdor, neposlušnosť...)
- asociálne správanie (záškoláctvo, toxikománia, závislosť od hier, drobné krádeže a pod.),
- antisociálne správanie (delikvencia, kriminalita).

INKLÚZIA AJ V TOMTO PRÍPADE?

Inklúzia znamená začlenenie a akceptovanie každého na báze rešpektovania rovnakej hodnoty a dôstojnosti všetkých ľudí. V tomto zmysle sa inklúzia týka všetkých oblastí nášho života. Veľmi citlivo ju však vnímame v oblasti vzdelávania, kde sú žiaci so zdravotným znevýhodnením znevýhodnení v zmysle porušenia princípu rovného prístupu k vzdelávaniu.

DETI SO ZDRAVOT. HENDIKE-POM MAJÚ ČASTO MENŠIU ŠANCU ZÍSKAŤ VZDELANIE.

MINISTERSTVO PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

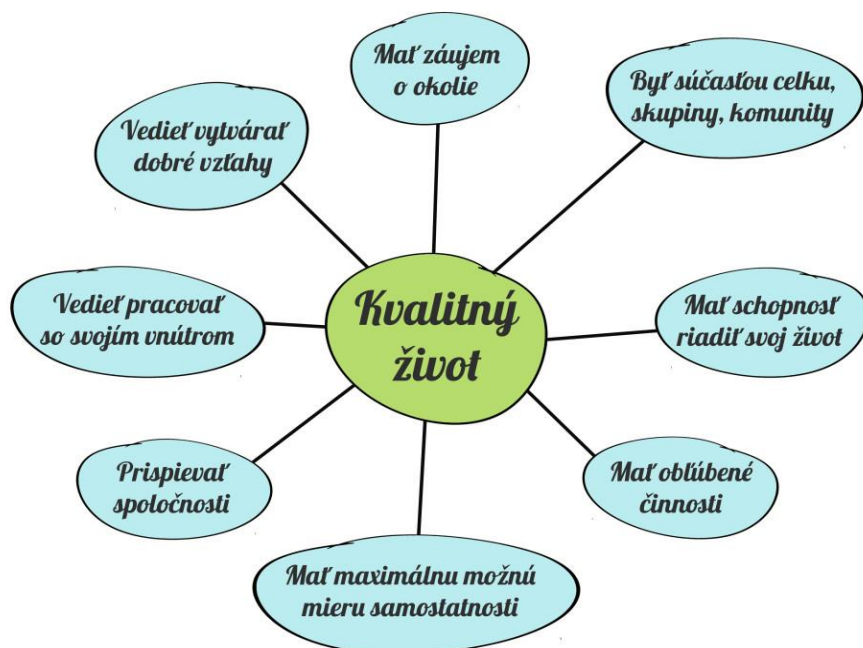

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

KAŽDÉ DIEŤA JE VZDELÁVATEĽNÉ. AJ DIEŤA SO ZDRAVOTNÝM ZNEVÝHODNENÍM MÁ PRÁVO NA VÝCHOVU A VZDELÁVANIE S VYUŽITÍM ŠPECIFICKÝCH FORMIEM A METÓD, KTORÉ ZODPOVEDAJÚ JEHO POTREBÁM A NA VYTVORENIE NEVYHUTNÝCH PODMIENOK, KTORÉ TÚTO VÝCHOVU A VZDELÁVANIE UMOŽŇUJÚ.

MOŽNOSTI PODPORY

Slovenská legislatíva nepozná definíciu pojmu osoba so zdravotným postihnutím. Zdravotné postihnutie môžeme definovať ako akúkoľvek duševnú, telesnú, dočasnú, dlhodobú alebo trvalú poruchu alebo handicap, ktorý osobám so zdravotným postihnutím bráni prispôbovať sa bežným nárokom života. Zdravotné postihnutie zahŕňa množstvo funkčných obmedzení, ktoré

sa vyskytujú v spoločnosti každej krajiny na svete. Môže byť telesné, psychické a kombinované.

KOMPETENCIE PRE DETI SO ZRAKOVÝM POSTIHNUTÍM	
Kompetencie bežného kurikula v predprimárnom vzdelávaní	Kompetencie špecifického kurikula pre deti so zrakovým postihnutím
<ul style="list-style-type: none"> - Psychomotorické kompetencie (spôsobilosti) - Osobnostné (intrapersonálne) kompetencie <ul style="list-style-type: none"> a) Základy sebauvedomenia b) Základy angažovanosti - Sociálne (interpersonálne) kompetencie - Komunikatívne kompetencie - Kognitívne kompetencie <ul style="list-style-type: none"> a) Základy riešenia problémov b) Základy kritického myslenia c) Základy tvorivého myslenia - Učebné kompetencie - Informačné kompetencie 	<ul style="list-style-type: none"> - Funkčné a kompenzačné kompetencie vrátane komunikácie - Schopnosť orientácie v priestore samostatného pohybu - Sociálne kompetencie - Kompetencie pre samostatný život - Kompetencie pre voľnočasové aktivity - Schopnosť poradiť si v profesijnej príprave a výkone profesie podľa typu postihnutia - Kompetencie pre využívanie technológií pre zrakovo postihnutých - Kompetencie na využívanie zraku
PRIMÁRNE A SEKUNDÁRNE VZDELÁVANIE	Kompetencie špecifického kurikula pre žiakov so zrakovým postihnutím
<p><i>ISCED 1</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - sociálne komunikačné kompetencie - kompetencia v oblasti matematického a prírodovedného myslenia - kompetencie v oblasti informačných a komunikačných technológií - kompetencia učiť sa učiť sa - kompetencia riešiť problémy - osobné, sociálne a občianske kompetencie - kompetencia vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry <p><i>ISCED 2</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - kompetencia k celoživotnému učeniu sa - sociálne komunikačné kompetencie - kompetencia uplatňovať základ matematického myslenia a základné schopnosti poznávať v oblasti vedy a techniky - kompetencia v oblasti informačných a komunikačných technológií - kompetencia riešiť problémy - kompetencie občianske - kompetencie sociálne a personálne - kompetencie pracovné - kompetencie smerujúce k iniciatívnosti a podnikavosti - kompetencie (spôsobilosti) vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry 	<ul style="list-style-type: none"> - funkčné reedukačné a kompenzačné kompetencie vrátane komunikácie - schopnosť orientácie v priestore a samostatného pohybu - sociálne kompetencie - kompetencie pre samostatný život - kompetencie pre voľnočasové aktivity - schopnosť poradiť si v profesijnej príprave a výkone profesie podľa typu postihnutia - kompetencie pre využívanie pomôcok a technológií pre jednotlivcov so zrakovým postihnutím - kompetencie na využívanie zraku

PREDPOKLADY NA ROZVÍJANIE DIEŤAŤA DOM

- aby dieťa aj rodič boli v komfote,
- aby sme správne vybrali, ktorú aktivitu chceme počas dňa rozvíjať a akým spôsobom,
- využívať konzultáciu s poskytovateľom služby včasnej intervencie, odborníka z poradenského centra môjho dieťaťa, iným terapeutom, ktorý pozná naše dieťa. Využime jedinečnú príležitosť scitlivovať odborníkov na možnosť rozvíjať dieťa v jeho bežnom prostredí.
- začať postupne, najskôr len s jednou aktivitou,
- prispôbiť aktivitu dieťaťu a situácii
- vedieť ako na to!

HRA: JE TO MÄKKÉ, DRSNÉ, ALEBO HLADKÉ?

Pozbierajte po byte predmety s rôznym povrchom: hladké, drsné, pichľavé (nie nebezpečné), s rôznymi výstupkami, s vrúbkami, lesklé, chlpaté. Spolu s dieťaťom spoznávajte materiály, rukami, ale napríklad aj bosými nôžkami. Dieťa môžete s niektorými materiálmi hladkať, štekliť. Pri hre pomenovávajúte povrchy: „Toto je drsné, hladké, pichľavé.“

Ak už dieťa pozná materiál, prípadne vie priradiť rovnaký k rovnakému, môžete urobiť obmenu a vytvoriť novú hru.

Zdravotné postihnutie detí a rodina

Na Slovensku je väčšina detí so ZZ a ich rodín stratená v systéme. Väčšine chýba odoslanie do podporných služieb po oznámení diagnózy a vyskladané starostlivosti zo zdravotníctva, školstva a sociálnych vecí podľa individuálnych potrieb.

Rodinám s deťmi s ťažkým zdravotným postihnutím (ŤZP) má tiež pomáhať aj obec, mesto a vyšší územný celok (VÚC) formou poskytovania sociálnych služieb.

Na kompenzačné príspevky nevzniká nárok automaticky.

Sociálna služba

Forma sociálnej pomoci založená na individuálnom prístupe k rodine, ktoré sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii pod vplyvom narodenia dieťaťa s ŤZP. Aj keď primárnu zodpovednosť za riešenie nepriaznivej sociálnej situácie má rodina, štát jej má pomôcť. Sociálna pomoc pre konkrétneho jedinca/rodinu by mala byť v závislosti od jeho/jej individuálnych potrieb a individuálnych predpokladov sebaaktivizácie.

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

Dopytovo-orientovaný projekt
VZDELÁVANÍM PROTI DISKRIMINÁCIÍ U ŽIAKOV A ŠTUDENTOV

**sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu
a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci
Operačného programu Ľudské zdroje.**

**Kód projektu: 312041Z203, Operačný program Ľudské zdroje, výzva OP LZ DOP 2018/4.1.2/01,
Projekt sa realizuje od 1.1. 2021 do 30.6. 2023,**

Realizácia: EQUILIBRIUM EUROPE o. z., Železničná 1190/40 98601 Filakovo,
Kontakty: equilibriumeurop@gmail.com, 0948 391 627,

www.employment.gov.sk

www.esf.gov.sk